

Teoria de canvi

La teoria de canvi aporta una metodologia d'anàlisis i de generació de propostes aplicable al conflicte.

1. Quan aplicar aquesta eina

Les eines per a la teoria de canvi es poden aplicar en les diverses fases i moments dels conflictes: en el disseny de la intervenció (l'estem formulant bé?), el seguiment (ho estem fent bé?) i l'avaluació (ho hem fet bé?).

2. En què consisteix?

La teoria del canvi va molt lligada a la **pràctica reflexiva** ja que parteix d'aquesta. La podem definir com *“Clarificar els canvis que es volen aconseguir i imaginar el procés fent hipòtesis de l'experiència des d'allò pràctic, des de la pràctica reflexiva. Posar de relleu la relació entre les activitats que es desenvolupen i els canvis que s'esperen, i quina relació causa-efecte se'n desprèn, formulant amb una frase aquesta relació”*(Górriz i Gotor, 2017).

Dit d'una altra manera, no es tracta de generar previsions a partir de coneixements

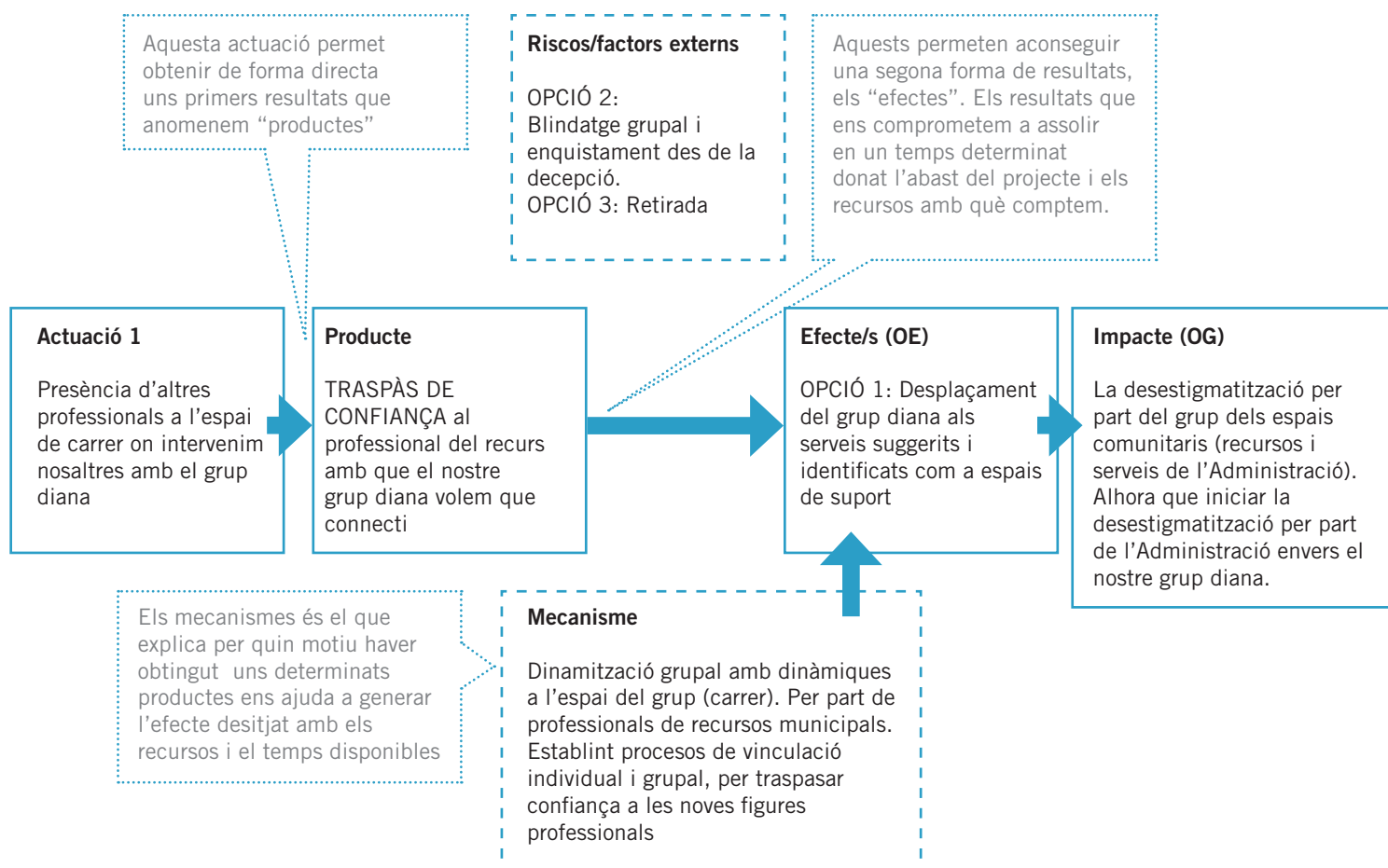
estrictament teórico-acadèmics, sinó previsions des de l'observació i anàlisi de les pràctiques quotidianes, fent hipòtesis de com funcionen les coses. És a dir, generar una teoria de canvi no vol dir crear una teoria des del no-res, sinó que busca articular en un model organitzat, principis, normes i codis implícits (sovint inconscients) que funcionen en la pràctica, i provocar que emergeixin en la consciència col·lectiva de manera explícita (Lederach, 2010).

La representació gràfica del relat de teoria de canvi, ajuda a visualitzar-la i a augmentar la comprensió de la lògica de la intervenció, així com a sistematitzar les actuacions. A continuació es plasma un exemple de diagrama, cada projecte i actuació es pot formular des del seu propi diagrama, ja que cadascun compta amb les seves particularitats. D'aquesta manera des de la reflexió es preveuen els efectes i les possibles resistències amb la qual cosa es contribuirà a que la intervenció tingui més qualitat.

Exemple de la representació gràfica del relat¹: intervenció d'un equip d'educadors de carrer envers un grup de joves identificat com a "conflictiu" . Explicació en narrativa i representació gràfica de l'exemple:

Treballem amb un col·lectiu específic des del carrer (el seu espai). Una de les nostres actuacions és portar professionals d'altres recursos o servei al propi espai del grup amb el que nosaltres intervenim atenent a alguna demanda d'aquest, en comptes d'enviar els membres del grup al recurs corresponent. L'objectiu és, mitjançant el traspàs de confiança AL PROFESSIONAL d'aquest recurs, assolir traspàs AL RECURS, quan de la mà d'aquest professional el grup hi accedeixi. L'objectiu d'aquesta fase (**OBJECTIU DE FASE**) és la desestigmatització de "l'espai comunitari" (el recurs, servei, etc.) com a part del

procés de **desestigmatització comunitària** per part del grup envers l'espai comunitari (i l'Administració). Alhora és un **OBJECTIU INSTRUMENTAL**: un cop interaccioni el grup amb personal i certs responsables de l'Administració, començaria un procés de **desestigmatització grupal** (de la municipalitat envers els grups) en una següent fase. Finalment, tot està dirigit cap a un **OBJECTIU FINAL**: el canvi en les relacions Fenomen-Administració, i amb això la millora de les condicions de justícia en la interacció. (Professional. 2017)

1. Inspirat en Ajuntament de Barcelona, àrea relacions internacionals i cooperació.2017

Si donem espai a la teoria de canvi dins dels propis projectes, en planificació, seguiment i avaluació, estarem potenciant eficàcia i aprenentatges, objectius importants per avançar en la transformació de conflictes en l'espai públic. La teoria de canvi és compatible i aplicable a altres models de disseny i planificació d'intervencions. Es tracta de seqüenciar les activitats en relació a l'assoliment d'un objectiu general, en aquest sentit; la teoria del canvi seria l'esquelet, el punt de confluència entre les diverses actuacions i l'objectiu. Es tracta de fer esforços per no perdre la teoria del canvi en el dia a dia, fer ús d'eines que ens ajudin a mantenir-ne la centralitat, per tal de dur a terme projectes més transformadors i més profunds.

3. Recursos Addicionals

- CHURCH, Cheyanne. *The Use of Reflecting On Peace Practice (RPP) in Peacebuilding Evaluation: Review and Recommendations*, Final Report. Cambridge, MA: CDA, 2011.
- “*Extending the Framework of Inquiry: Theories of Change in Conflict Interventions*”
- Portal online *The Center for Theory of Change* (2016)
- ANNIE E (2004). *Theory of Change: A Practical Tool For Action, Results and Learning*. OrganizationalResearchServices (ORS). Washington.
- JP, LEDERACH; R.NEUFELDT; H. CULBERTSON (2007) *Construcció de pau reflexiva*, ICIP (traducció al català 2013)

4. Eina

Les diverses eines que s'empren per a desenvolupar una teoria de canvi, consisteixen a clarificar els canvis que es volen aconseguir i visualitzar el procés necessari per obtenir-los. S'ha de tenir en compte que com més participants s'incloguin en el procés, s'aconseguirà un canvi més profund i autèntic, ja que es tindran en compte totes les perspectives i necessitats en joc, respectant-les, incloent-les dins del sistema, i garantint que el procés sigui aplicat per a tot l'equip.

Entre les eines, destaquem les següents:

a) Diagrama, seguint el model aplicat en l'exemple de la pàgina 2, on es mostren els canvis i passos a nivell progressius, i seqüencials, que permetran arribar al canvi desitjat.²

b) Taula matriu de canvi.

L'anàlisi de les teories de canvi es poden classificar en grans categories: distingir entre qui treballa amb canvi individual o amb polítiques de canvi. Les subcategories de canvi individual serien: tractar sobre percepcions; actituds i habilitats, relacions entre persones, perfils vulnerables. Les subcategories polítiques de canvi es correspondrien amb: opinió pública, normes socials, valors, etc.

Els àmbits de la matriu (personal, relacional, estructural, i cultural), estan estrictament relacionats amb els diferents tipus de violència (estructural, cultural i directa), per tant els diferents quadrants estan interrelacionats. És a dir, partim de la idea que comencem per on comencem a generar teoria de canvi, totes les àrees estaran afectades, ja que són interdependents i la modificació d'una part modifica el tot i la situació de cada part. No podem només treballar el canvi en un àmbit. Els canvis han d'anar acompanyats d'altres canvis, per tal de ser significatius, profunds i transformadors.

		MÉS GENT	PERSONES CLAU
Persones clau	Recuperació Percepcions Actituds Habilitats		
	Comportament individual Relacions		
Canvi social i polític	Comportament grupal Relacions Opinió pública Normes socials		
	Canvi institucional		
	Canvi cultural o estructural		

Font: *Reflecting on peace practice*, CDA.

2. Es pot seguir l'estructura mostrada a l'exemple anterior o agafar altres models (vegeu últim punt recursos addicionals). Així com fer-ne una amb criteris propis.